

Звіт

Про здійснення Миколаївською районною державною адміністрацією покладених на неї повноважень та стан розвитку Миколаївського району за 2018 рік

Адміністративно-територіальний устрій

Площа Миколаївського району становить 1429,9 км². Відстань від Миколаєва до Миколаївського району 2 км.

В Миколаївському районі 8 сільських рад та 5 об'єднаних територіальних громад (Михайлівська, Нечаянська, Веснянська, Радсадівська сільські ради та Ольшанська селищна рада).

Населення: чисельність, склад

1. Щільність наявного населення в Миколаївському районі (тис. осіб):

- 2017 рік – 30,0 (на 01.12.2017 року)

- 2018 рік – 29,7 (на 01.12.2018 року).

2. Міське, сільське населення (постійне та наявне) (тис. осіб):

- 2017 рік (станом на 01.12.2017 року)

наявне: міське – 3,7; сільське – 26,3;

постійне: міське – 3,7, сільське – 26,0.

- 2018 рік (станом на 01.12.2018 року)

наявне: міське – 3,7; сільське – 26,1;

постійне: міське – 3,6, сільське – 25,8.

Організаційно-кадрові питання місцевих держадміністрацій.

Головою Миколаївської райдержадміністрації з 25 березня 2015 року призначена Воробйова Алла Володимирівна, першим заступником голови райдержадміністрації з лютого 2012 року призначений Бродецький Олексій Олексійович, заступником голови райдержадміністрації з вересня 2013 року призначено Іванову Олену Олександрівну.

З метою оптимізації та підвищення ефективності державного управління до вимог Закону України «Про державну службу», здійснено організаційно-методичне забезпечення проведення аналізу функцій, повноважень, структури та чисельності працівників райдержадміністрації, за результатами чого головою райдержадміністрації прийняті розпорядження від 05.07.2016 року № 160-р «Про упорядкування структури апарату Миколаївської районної державної адміністрації» та від 31.07.2018 № 157-р «Про упорядкування структури та штату працівників Миколаївської районної державної адміністрації».

Гранична чисельність апарату та структурних підрозділів Миколаївської райдержадміністрації становить **99,5** штатних одиниць (апарат райдержадміністрації – 26 штатних одиниць, структурні підрозділи – 73,5 штатних одиниць).

Для заміщення вакантних посад державних службовців проводиться конкурсний відбір. Конкурси проводилися відповідно до Закону України «Про державну службу», постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 2016 року № 246 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби». Миколаївською райдержадміністрацією забезпечувалося розміщення оголошень, умов та інформацій про переможців конкурсу на заміщення вакантної посади на офіційному веб-сайті райдержадміністрації та направлялася відповідна інформація до Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі. Протягом 2018 року оголошено **12 конкурсів** на заміщення вакантних посад державних службовців із них проведено **4**.

У 2018 році на базі Миколаївської райдержадміністрації представниками Миколаївського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій проводилися навчання державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування за програмами тематичних постійно діючих семінарів з питань впровадження законодавства у сфері державної служби та про зміни у законодавстві про запобігання корупції. Протягом **2018 року** пройшли навчання **24 особи** та **1 особа** пройшла навчання в Національному агентстві з питань запобігання корупції. 10 осіб пройшли навчання та перевірку знань у сфері цивільного захисту в Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Миколаївської області.

Кадрова робота в апараті та структурних підрозділах районної державної адміністрації проводиться відкрито і спрямована на всебічне вивчення та врахування можливостей працівників, найбільш повне застосування їх здібностей, розвиток ініціативності, створення атмосфери заінтересованості у професійному зростанні.

Миколаївська районна державна адміністрація в межах своїх повноважень здійснює виконавчу владу на підвідомчій території, а також відповідно Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» реалізує повноваження, делеговані районною радою.

На території району забезпечується виконання Конституції України, законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади.

Незважаючи на негативний вплив на економічну та політичну стабільність в країні через втручання зовнішнього агресора, проведення операції об'єднаних сил ЗСУ в східних регіонах України та інших чинників, у районі досягнуто ряд позитивних зрушень у реальному секторі економіки та розв'язанні соціальних проблем.

Слід наголосити, що виконання власних повноважень районної державної адміністрації і повноважень, делегованих районною радою, були спрямовані на

всебічне задоволення прав і свобод громадян, їх матеріальних та духовних запитів, виконання програмних документів, у т.ч. Програми економічного і соціального розвитку району на 2018 рік.

Основні напрями роботи райдержадміністрації ґрунтуються на принципах втілення в життя реформ, ініційованих Президентом України Петром Порошенком, їх практичної реалізації на місцях та виконання заходів Стратегії регіонального розвитку Миколаївської області на період до 2020 року.

В 2018 році Миколаївською райдержадміністрацією продовжено впровадження однієї із головних реформ в країні – програми децентралізації влади. Програма децентралізації відбувається відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та КОНЦЕПЦІЇ реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Хочеться зазначити, що Миколаївський район займає лідируюче місце в Миколаївській області з процесу утворення об'єднання територіальних громад.

Багатопланова організаторська робота постійно знаходила своє відображення в розпорядженнях голови районної державної адміністрації. Актуальні питання розвитку району розглядалися на засіданнях колегії районної державної адміністрації, на нарадах із залученням начальників управлінь і відділів, селищного та сільських голів, депутатів районної ради, керівників підприємств, установ та представників громадських організацій району.

Упродовж 2018 року проведено **1** засідання колегії районної державної адміністрації, де було розглянуто **5** питань, дієвість яких спрямовувалась на організацію виконання Програми соціально-економічного розвитку, наповнення та ефективного використання бюджету, соціальний захист населення, здійснення виконавчими комітетами селищної та сільських рад делегованих повноважень органів виконавчої влади. За результатами засідань колегій надані відповідні протокольні доручення.

Актуальні питання розглядалися під час нарад з селищним та сільськими головами за участю керівників району та керівників районних служб.

З початку року головою райдержадміністрації та її заступниками було розглянуто **129** звернень громадян, із них **9** - на особистих прийомах та **120** письмових, яких 75% - звернення до органів влади вищого рівня. Із загальної кількості звернень позитивно вирішено 69, на 52 - надані роз'яснення, 8 – надіслано за належністю.

У зверненнях порушено **134** питання, основними були: комунального господарства – 18%, соціального захисту населення – 13%, житлового господарства – 13%, діяльність органів місцевого самоврядування – 11%, охорони здоров'я – 8%.

На виконання вимог ст. 20 Закону України «Про звернення громадян» протягом звітного періоду суттєвих порушень під час розгляду звернень громадян не було, відповідно і притягнення до дисциплінарної відповідальності не застосовувалось.

Надання адміністративних послуг.

Для спрощення процедури отримання адміністративних послуг при Миколаївській районній державній адміністрації працює Центр надання адміністративних послуг.

Головною задачею Центру є прозорість та доступність, надання адміністративних послуг у найкоротший термін та забезпечення якнайменшої кількості відвідувань заявником. Мета створення даного Центру – це отримання заявником якнайбільше адміністративних послуг в одному приміщенні та в самі короткі терміни.

Протягом 2018 року видача документів дозвільного характеру та надання адміністративних послуг здійснювались у чіткій відповідності до нормативно-правових актів, які регулюють порядок їх надання.

Згідно розпорядження голови Миколаївської районної державної адміністрації від 03.10.2016 № 259-р через Центр надається 142 адміністративні послуги.

В **2018 році** через Центр надання адміністративних послуг надано **11050** послуг, що на 14,2 % більше в порівнянні з **2017 роком (9674)**.

Протягом 2018 року надходження до загального фонду районного бюджету від плати за надання адміністративних послуг складає 769, 782 тис.грн. (2017 рік - **1077,5 тис.грн.**)

Економічний розвиток.

У 2018 році в економіці району досягнуто певні тенденції в інвестиційній діяльності, приросту обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, вирішенні ряду соціальних питань.

У **січні-вересні 2018 року** підприємствами і організаціями району за рахунок усіх джерел фінансування освоєно капітальних інвестицій 94975,0 тис.грн., що на 24,9 % більше відповідного періоду минулого року (76073,0 тис.грн.)

Освоєння капітальних інвестицій на одну особу у Миколаївському районі складає 3190,4 грн., що на 25,7 % більше відповідного періоду минулого року (2538,1 грн.).

Основними причинами, які обумовили зменшення капітальних інвестицій є: погіршення економічних умов господарювання, звуження ринку збуту та непостійність прибутку підприємств, недостатня кількість оборотних коштів, невисокий рівень споживчого попиту.

Відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України від **13 червня 2018 року № 423-р**, від **07 листопада 2018 року №867-р** «Деякі питання розподілу у **2018 році** субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій» отримано субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку

окремих територій (спеціальний фонд) між місцевими бюджетами за об'єктами (заходами) на загальну суму **1447,774 тис.грн.**, із них на:

1. Капітальний ремонт по заміні вікон Ковалівської ЗОШ I—III ступенів Миколаївської районної ради Миколаївської області, розташованої за адресою: Миколаївська область, Миколаївський район, с. Ковалівка, вулиця Першотравнева, будинок 41– 997,774 тис. грн. Розпорядник коштів відділ освіти райдержадміністрації, роботи завершені.

2. Придбання комп'ютерної техніки, учбового обладнання та комплекту меблів для Шостаківської загальноосвітньої школи I—III ступенів, розташованої по вул. Шкільна, 9 у с. Шостакове Миколаївського району Миколаївської області – 100 тис.грн.

3. Придбання комп'ютерної техніки, учбового обладнання та комплекту меблів для Кир'яківської загальноосвітньої школи I—III ступенів, розташованої по вул. Центральна, 6 у с. Кир'яківка Миколаївського району Миколаївської області – 100,0 тис.грн.

4. Придбання комп'ютерної техніки, учбового обладнання та комплекту меблів для Степівської загальноосвітньої школи I—III ступенів, розташованої по вул. Космонавтів, 1-а у с. Степове Миколаївського району Миколаївської області – 100,0 тис.грн.

5. Придбання комп'ютерної техніки, учбового обладнання та комплекту меблів для Шуринської загальноосвітньої школи I—III ступенів, розташованої по вул. Шкільна, 37 у с. Шурине Миколаївського району Миколаївської області – 100,0 тис.грн.

6. Придбання медичного обладнання для Миколаївської центральної районної лікарні по вул. Поштова, 118, м. Миколаїв Миколаївської області - 50,0 тис.грн.

Промисловість.

Обсяг реалізованої промислової продукції за **січень-листопад 2018 року** становить **1419,412 млн. грн.**, що на 4 % більше, ніж за відповідний період минулого року (1364,177 млн. грн.).

Питома вага обсягу реалізованої промислової продукції у загальному обсязі реалізації складає 2,7 %.

Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-листопад **2018 року** у розрахунку на одну особу становить **47217,7 грн.**, що на 4% більше ніж за січень-листопад 2017 року (45380,3 грн.).

Збільшили обсяги реалізованої промислової продукції підприємства: «ЮГцемент» філія ПАТ «Дікергофф Цемент Україна», ДП «Санта-Петрівка», ПАТ «Радсад», ТОВ «Вектор-С», ТОВ фірма «СКВІД».

Зменшення обсягу реалізованої промислової продукції спостерігається на підприємстві «Державна пенітенціарна служба «Ольшанська виправна колонія (№ 53)», ДП «Племрепродуктор «Степове»,

Сільське господарство.

Загальна площа земель сільськогосподарського призначення - **108433 га**, з них: сільськогосподарські угіддя - **105969 га** та рілля - **88942 га**.

Найбільші господарства району :

- ДП «Племрепродуктор «Степове»,
- ТОВ «Зеленоярське»,
- ПАТ «Радсад»,
- ТОВ «Криничанське»,
- ТОВ «Добробут»,
- ТОВ «Нива Весняне»,
- ТОВ «Трихатське Агро»,
- ТОВ «Грінвіл Юкрейн»
- ПП «Владан»

Найбільші фермерські господарства району:

- ФГ Вербового О.А.,
- ФГ Скляра С.В,
- ФГ Коса Т.П.

Для забезпечення в 2018 році стабільного соціально-економічного розвитку району восени 2017 року, враховуючи погодно-кліматичні умови, згідно оперативної інформації було посіяно **42082 га** озимих зернових культур, що на **13,4%** більше, ніж за відповідний період минулого року (37113 га), з них:

Назва культури	2017 рік	2018 рік	%
Озима пшениця (га)	26713	29502	+10,4
Озимий ячмінь (га)	10400	12580	+21,0
Ріпак (га)	1510	2730	+80,8

Протягом зазначеного періоду засіяні площі озимих культур збереглися в повному обсязі крім ріпаку, якого лишилось лише 1617 га (56,8%).

Навесні 2018 року господарствами району було посіяно **2778 га** ранніх ярових культур, в тому числі:

Назва культури	2017 рік (га)	2018 рік (га)	%
Ярий ячмінь	1750	1520	-13,5
Овес	200	108	-46,0
Льон	451	-	-
Горох	1290	1055	-18,2
Нут	-	95	-

Всього по району під урожай 2018 року ранніх зернових культур було посіяно 44860 га, що на 11,2 % більше ніж під урожай 2017 року 40353 га.

Крім цього, під урожай 2018 року посіяно **27913 га** пізніх сільськогосподарських культур, у тому числі:

Назва культури	2017 рік (га)	2018 рік (га)	%
Гречка	38	50	+31,6
Кукурудза	157	390	+122,8
Соняшник	28670	26500	-7,6
Картопля та овочі	1800	2050	+13,9
Кормові культури та інше	3980	3130	-21,4
Гірчиця	-	200	-

Посіви технічних культур займали площу 30203 га, 33,9% до ріллі, (2017 рік - 30180 га 33,9% від ріллі)

Станом на **червень 2018 року** згідно оперативної інформації в районі до збирання підлягало **44082 га** посівних площ ранніх зернових культур з них:

- 41727 га озимих зернових культур:
- 29502 га озимої пшениці;
- 12225 га озимого ячменю.
- 2355 га ярих зернових культур:
- 1520 га ярого ячменю;
- 835 га гороху та нуту.

Крім того підлягали до збирання 1617 га посівних площ ріпаку.

Результати завершення збирання ранніх зернових культур в районі наступні:

	2017 рік	2018 рік	%
Зібрано та обмолочено посівних площ	40353 га	44082 га	+9,2
Намолочено зерна	160207 тон	140984 тон	-12
Середня урожайність склала	39,7 ц/га	31,9 ц/га	-19,6

З них розклад по культурам наступний:

Назва культури	Зібрано та обмолочено (га)		%	Намолочено (т)		%	Середня урожайність (ц/га)		%
	2017 рік	2018 рік		2017 рік	2018 рік		2017 рік	2018 рік	
Озимий Ячмінь	10400	12225	+17,5	39075	34661	-11,3	37,6	28,4	-24,5
Озима пшениця	26700	29502	+10,5	113096	101769	-10,0	42,3	34,5	-18,4
Ярий Ячмінь	1750	1520	-13,1	3675	3648	-0,7	21,0	24,0	+14,3
Горох	1290	835	-35,3	4290	906	-78,9	33,0	10,8	-67,3
Ріпак	854	1617	+89,3	2065	3162	+53,1	24,2	19,6	-19,0

Результати збирання пізніх сільськогосподарських культур наступні:

Назва культури	Зібрано (га)		%	Намолочено (т)		%	Середня урожайність (ц/га)		%
	2017 рік	2018 рік		2017 рік	2018 рік		2017 рік	2018 рік	
Гречка	38	50	+31,6	15,2	10	-34,2	4,0	2,0	-50,0
Льон	451	773	+71,4	490	465	-5,1	10,9	6	-45,0
Соняшник	28670	26500	-7,6	51319	53795	+4,8	17,9	20,3	+13,4
Кукурудза	-	390		-	1323		-	33,9	
Гірчиця	-	200		-	60		-	3,0	

Восени 2018 року озимих зернових культур, під урожай 2019 року, господарствами району посіяно **42500 га**, що на **1,2%** більше ніж восени 2017 року (42000 га), в тому числі:

Назва культури	Посіяно (га)		%
	2017 рік	2018 рік	
Озима пшениця	29420	29500	+0,3
Озимий ячмінь	12580	13000	+3,3
Озимий ріпак	2848	4600	+16,5

Внесено під посів мінеральних добрив 6,0 тис.т, що на 15,5 % менше ніж у 2017 році (7,1 тис.т.).

На даний час отримано сходів озимих зернових культур на площі 42500 га (100%), з них знаходяться в стані:

- доброму - 24300 га (57,2%);
- задовільному - 14700 га (34,6%);
- слабкому та зрідженому - 3500 га (8,2%).

Протягом року в районі по сільськогосподарським підприємствам нараховувалося:

1. ВРХ 950 голів, що **7,3%** менше ніж у 2017 році (1025 голови ВРХ), зменшення відбулось в господарствах:

- ДП «Племрепродуктор «Степове» - на 75 голів (станом на 01.01.2019 - 622 голови (станом на 01.01.2018 - 701 голів);

- ОВК №53 на 5 голови (0 голів станом на 01.01.2019, 5 голів станом на 01.01.2018).

Але по поголів'ю **корів** відбулось збільшення на 23,1% і становить 527 голів (2017 рік - 428 голи), збільшилось поголів'я корів в господарстві ДП «Племрепродуктор «Степове» на 82 голови (312 голів на 01.01.2019, 230 голів на 01.01.2018);

2. Свиней 3634 голів, що **16,6%** більше ніж у 2017 році (3116 голів свиней):

- збільшення відбулось в господарстві ДП «Племрепродуктор «Степове» на 669 голів або 24,1% (3441 голови на 01.01.2019 та 2772 голів на 01.01.2018);

3. Птиці 4136 голів, що **більше на 219,6%** ніж у 2017 році (1294 голів) на підприємстві ДП «Племрепродуктор «Степове».

Вироблено:

- 4290,0 центнер **м'яса**, що **8,6 % більше** ніж у 2017 році (3948,6 ц);

- **молока** 17647 ц, що 32,6% більше ніж у 2017 році (13312 ц), виробництво збільшилось в ДП «Племрепродуктор «Степове» на 3404 ц (на 01.01.2019 – 9926 ц, 01.01.2018 - 6522ц) та ТОВ «Добробут» на 886 ц ((на 01.01.2019 – 6856 ц, 01.01.2018 – 5970 ц).

- надій молока на корову склав 3731 кг, що 20,0% більше ніж у 2017 році (3110 кг), збільшення відбулось за рахунок продуктивності худоби.

Бюджет.

Надходження до загального фонду зведеного бюджету району з врахуванням трансфертів склали 229185,9 тис. грн. Районним бюджетом Миколаївського району отримано офіційних трансфертів – базової, стабілізаційної дотації та субвенцій з державного бюджету субвенцій, з обласного бюджету і місцевих бюджетів району 181897,8 тис. грн. У 2018 році мобілізовано податків та зборів до загального та спеціального фондів зведеного бюджету району в сумі 39906,6 тис. грн. в т. ч. по загальному фонду – 36585,9 тис. грн. або 120,0 % та спеціальному фонду 3320,7 тис. грн.

Виконання планових показників загального фонду зведеного бюджету Миколаївського району 2018 року по податках та зборах **становить 120,0 %.**, при плані 30495,9 тис. грн. надходження склали 36585,9 тис. грн.

Виконання планових показників забезпечено по всіх дохідних джерелах, крім адміністративного збору за проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень 75,8 % – 227,7 тис. грн. Планові показники по доходах загального фонду забезпечено всіма місцевими бюджетами району, крім бюджету Степівської сільської ради 94,6% -135,0 тис. грн., в зв'язку з недоотриманням платежів від ДП «Племрепродуктор»Степове».

З найкращими показниками завершили звітний період:

- Кир'яківська (143,4%, +733,9 тис. грн.),

- Безводненська (154,6%, +803,5 тис.грн.),

- Ковалівська (174,6%, +1258,8 тис. грн.) сільські ради.

В 2018 році збільшено планові показники дохідної частини місцевих бюджетів району за рахунок коштів перевиконання на 2085,2 тис. грн.

Значний обсяг перевиконання по дохідних джерелах загального фонду зведеного бюджету району 6090,0 тис. грн., обумовлено зростанням надходжень по податку на доходи фізичних осіб на 1496,9 тис. грн., податку на майно на 1671,7 тис. грн., єдиного податку 1298,6 тис. грн., інших надходжень 1254,4 тис. грн.

Основним дохідним джерелом зведеного бюджету району в 2018 році є податок та збір на доходи фізичних осіб, який заплановано в сумі 14671,6 тис. грн., а мобілізовано 16168,4 тис. грн., або 110,2% (+1496,8,0 тис. грн.) до планового показника. В структурі надходжень загального фонду зведеного бюджету податок та збір на доходи фізичних осіб займає 44,2% тоді, як у минулому році займав 46,6%. Надходження податку зосереджено в районному бюджеті.

Податок на майно - друге бюджетоутворююче джерело наповнення місцевих бюджетів, надходження якого склали 7400,9 тис. грн. або 129,2 % до планових показників, планові показники по цьому дохідному джерелу виконано всіма місцевими бюджетами, крім Степівської сільради (-57,9 тис. грн.). Причиною невиконання стало надання фіскальною службою офіційного висновку на коригування надходжень по податку на землю за минулі періоди.

Основною складовою податку на майно є плата за землю (орендна плата за земельні ділянки та податок на землю).

Надходження податку на землю склали 3207,4 тис. грн., що на 1139,6 тис. грн. більше відповідного періоду минулого року ,

Станом на 1 січня 2019 року надходження орендної плати за земельні ділянки становлять 3887,0 тис. грн., що більше запланованого на 1087,9 тис. грн. та більше проти надходжень 2017 року на 2167,4 тис. грн. Зростання надходжень проти 2017 року та запланованого показника відбувається за рахунок надходжень орендної плати від ДП «Санта Петрівка» по Петрівській сільській раді – підприємством сплачено поточний платіж орендної плати відповідно до договору оренди з внесенням змін. Крім того, укладено договір оренди земельної ділянки, згідно проведених земельних торгів, та сплачено річну суму орендної плати Кошелєвим В.О. та ТОВ «Етерія Сорар» за 2018-2019 роки, ТОВ «Гринвілд юкрейн», ТОВ «Ріст Агро», Носик А.М. (Безводненська сільська рада, Ковалівська , Кир'яківська сільська рада).

Надходження податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки становить 281,6 тис. грн.

В загальному обсязі доходів загального фонду зведеного бюджету району 26,4 % займає єдиний податок, надходження якого становлять 9647,6 тис. грн., в тому числі єдиного податку з сільськогосподарських товаровиробників 6777,7 тис. грн.

Надходження єдиного податку платників четвертої групи на 1130,8 тис. грн. понад плану та більше надходжень минулого року на 1451,0 тис. грн., що обумовлено змінами податкового законодавства, щодо відсотка зарахування платежів до рівнів бюджетів. Разом з тим перед місцевим бюджетом Степівської сільської ради залишається заборгованість по сплаті єдиного податку платників четвертої групи ДП «Племрепродуктор» Степове» в сумі 544,3 тис. грн.

До спеціального фонду місцевих бюджетів надійшло податків та зборів 3320,7 тис. грн.

В 2018 році до спеціального фонду місцевих бюджетів зараховується екологічний податок (ст.69.1 БКУ). Надходження податку склали 53,6 тис. грн.

із них 42,4 тис. грн. отримано бюджетом Петрівської сільської ради, це 79,1 % загальної суми цього податку по району.

Власні надходження бюджетних установ спеціального фонду склали 3211,7 тис. грн., із них: плата за послуги - 903,8 тис. грн., на інші джерела - 2308,0 тис. грн.

Станом на 01.01.2019 року видатки зведеного бюджету району по загальному фонду (з урахуванням трансфертів) виконано в сумі 229026,7 тис. грн., що складає 95,4 % призначень на звітну дату, в тому числі по районному бюджету видаткова частина виконана в сумі 202559,6 тис. грн., що складає 95,7 % до призначень на відповідну дату. В порівнянні з аналогічним періодом минулого року обсяг видатків зведеного бюджету зменшився 7284,9 тис. грн.

Обсяг виконання видаткової частини спеціального фонду зведеного бюджету складає 13236,1 тис. грн., що складає 94,5 % до річних призначень 2018 року.

В структурі видатків загального фонду 26,5 % (60583,0 тис. грн.) займає заробітна плата з нарахуваннями; 2,9 % – розрахунки за спожиті енергоносії (6683,3 тис. грн.); 18,0 % – використання товарів і послуг (41264,3 тис. грн.), з них 5,3 % – продукти харчування (2179,8 тис. грн.) та 5,9 % – медикаменти (24,4 тис. грн.).

На фінансування захищених статей видатків спрямовано 74,4 відсотка коштів загального фонду місцевих бюджетів.

Заборгованість по виплаті заробітної плати з нарахуванням станом на 01.01.2019 року відсутня.

По Миколаївській районній державній адміністрації по КПКВК 7841010 « Здійснення виконавчої влади у Миколаївській області» затверджений кошторис в сумі:

Показники	2017 рік	У % до загального обсягу	2018 рік	У % до загального обсягу
загальний фонд				
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	8396300,0	94,7	12107469	95,1
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	407924,0	4,6	512451	4,0,
Інші поточні видатки	65806,0	0,7	115806,0	0,9
Всього	8870030,0	100	12735726,0	100
спеціальний фонд				
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	0	0	0,0	0
Всього	0	0	0,0	0

Аналізуючи надходження до кошторису бюджетної установи бачимо, що вони сформовані за рахунок коштів загального фонду державного бюджету,

надходжень до спеціального фонду за надання послуг, згідно функціональних повноважень бюджетної установи, не було.

Касові видатки по Миколаївській районній державній адміністрації по КПКВК 7841010 «Здійснення виконавчої влади у Миколаївській області» складають:

Показники	2017 рік	У % до загального обсягу	2018 рік	У % до загального обсягу
загальний фонд				
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	8394265,56	95,3	12064479,50	96,2
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	352606,26	4,0	336079,80	2,7
Інші поточні видатки	64672,10	0,7	140435,04	1,1
Всього	8811543,92	100	12540994,34	100
спеціальний фонд				
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	0	0	0	0
Всього	0	100	0,00	0

Аналізуючи видатки бюджетної установи із загального фонду бачимо, що 96,2 % припадало на оплату праці працівникам установи та нарахування на неї, 0,1,1 % - на придбання предметів постачання і матеріалів та оплату послуг сторонніх організацій та 2,7% - на оплату комунальних послуг на енергоносіїв. Заборгованість на 01.01.2019 року відсутня.

Малий та середній бізнес.

Від діяльності суб'єктів малого підприємництва за 2018 рік до зведеного районного бюджету надійшло 36585,9 тис.грн., що на 5,5% менше ніж за відповідний період 2017 року (38734,3 тис.грн.), що складало 27,7 % від обсягу надходжень до зведеного бюджету району.

Значну роль у розвитку підприємництва в районі відіграють суб'єкти підприємницької діяльності – фізичні особи.

За даними Миколаївського відділення Очаківської ДПІ ГУ Міндоходів у Миколаївській області станом на 01.01.2019 року на податковому обліку значилося 2149 осіб, що на 7,5 % більше ніж за відповідний період попереднього року (1999 осіб). В 2018 році взято на облік 172 чол., знято з обліку – 12 чол.

Ринок праці та заробітна плата.

Протягом 2018 року на обліку в Миколаївському районному центрі зайнятості перебувало **1899 осіб** не зайнятих трудовою діяльністю, що на 5,1% менше ніж в 2017 році (2000).

Станом на **01.01.2019 року** статус безробітного мали **250 осіб**, що на 153 особи менше ніж на 01.01.2018 рік (403 осіб).

За сприянням служби зайнятості:

	2017 рік (осіб)	2018 рік (осіб)	+/- (осіб)
працевлаштовано	1003	1084	+81
з них:			
за направленням служби зайнятості	952	988	+36
за договорами ЦПХ та самостійно	51	93	+42

Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника за **січень-жовтень 2018 року** становила **6628,0 грн.**, станом на 01.10.2017 року 5429,0 грн., що свідчить про збільшення її на 22,1%.

За останні роки заборгованість із виплати заробітної плати на економічно-активних підприємствах району відсутня, на підприємстві-банкруті ДСП «Миколаївська птахофабрика» ЗАТ «Аваль-Еталон» **протягом 2018 року** заборгованість із виплати заробітної плати зменшилась на **393,6 тис.грн.** та складає 153,4 тис.грн.

Питання своєчасної виплати заробітної плати у 2018 році розглядались на 12 засіданнях районної тимчасової комісії з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат та на апаратних нарадах райдержадміністрації.

Протягом 2018 року проведено інформаційно-роз'яснювальну роботу з питань легалізації зайнятості на 133 суб'єктах господарювання (у 2017 році 191).

У 2018 році створено – 233 робочих місць, що становить 173,9% від планового показника (доведений план району 134 робочих місць на рік), в тому числі: юридичними особами – 59; фізичними особами – 174.

Соціальний захист.

Субсидії. У 2018 році субсидії на відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого пічного побутового палива призначено 4226 сім'ям, що на 44,5% менше ніж у 2017 році (7613) на суму 29220,8 тис.грн., що на 37,2% менше ніж у 2017 році (46541,1 тис.грн.), з них:

- 3356 сім'ям - на оплату житлово-комунальних послуг на суму 26224,5 тис. грн., профінансовано 35238,2 тис.грн. (з урахуванням кредиторської заборгованості за 2017 рік в сумі 14103,8 тис.грн.);

- 870 сім'ям - для відшкодування витрат на придбання скрапленого газу та твердого палива на суму 2969,3 тис.грн., профінансовано 3079,3 тис.грн. (з урахуванням кредиторської заборгованості за 2017 рік в сумі 86,8 тис.грн.);

Станом на 01.01.2019 року заборгованість становить 3332,1 тис.грн., в порівнянні з минулим роком заборгованість зменшилась на 10877,9 тис.грн. Це пояснюється прийняттям нового порядку призначення субсидій, що призвело до впорядкування призначення субсидій більш потребуючим верствам населення.

Державні допомоги. Допомога малозабезпеченим сім'ям та сім'ям з дітьми, особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю фінансується за рахунок субвенцій з державного бюджету.

У 2018 році виплачено державні допомоги 2628 сім'ям на загальну суму 50053,26 тис.грн. В порівнянні з минулим роком кількість сімей, яким виплачено державні допомоги зменшилася на 3,7%.

Заборгованість на 01.01.2019 року відсутня.

Пільги. За звітний період згідно з чинним законодавством нараховано пільг населенню на суму 4033,5 тис.грн., у порівнянні з минулим роком сума наданих пільг зменшилась на 2,4%, профінансовано 4243,2 тис.грн., що 36,5% більше ніж у 2017 році (3107,54 тис.грн.). Кредиторська заборгованість на 01.01.2019 року складає 815,3 тис.грн. Станом на 01.01.2018 року – 1025,0 тис. грн. Зменшення заборгованості пояснюється збільшенням фінансування пільг з державного бюджету.

Відповідно до чинного законодавства, забезпечується виконання Державних програм соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Цій категорії громадян надано різні види компенсацій та пільг на загальну суму **207,6 тис.грн.**, в порівнянні з минулим роком суму наданих пільг зменшено на **1,7%** (211,11 тис.грн.).

Підтримується в актуальному стані Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги (ЄДАРП). Станом на **01.01.2019 року** до ЄДАРП внесено інформацію про **7457 осіб**, що становить 100% від кількості пільговиків.

У сфері соціального забезпечення.

В районі створено мережу підрозділів по наданню достатнього мінімуму допомог і послуг. Ця система дає змогу забезпечити необхідну соціальну підтримку найбільш гостро потребуючих вразливих верств населення, в її рамках діють:

- відділення денного перебування територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Миколаївського району;
- відділення соціальної допомоги вдома;
- відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання одиноких непрацездатних громадян;
- 18 пунктів розподілу речей (при сільських (селищній) радах, територіальному центрі).

З метою виявлення громадян, потребуючих різних видів соціальної допомоги, спеціалістами територіального центру щороку проводяться

обстеження матеріально-побутових умов проживання громадян похилого віку, інвалідів, ветеранів війни.

Одне з центральних місць в наданні соціальної допомоги посідає організація надомного обслуговування одиноких непрацездатних громадян.

Отримали послуги вдома:

	2017 рік (осіб)	2018 рік (осіб)	+/- (осіб)
одинокі громадяни	104	96	-8
з них на платній основі	6	6	-

У стаціонарному відділенні для постійного або тимчасового проживання знаходяться **14 чол.**, що на **17,6% більше** ніж протягом 2017 року (**17 чол.**).

Протягом звітної періоду постійно проводилась інформаційна робота серед учасників АТО щодо забезпечення їх санаторно-курортними путівками, про направлення на психологічну реабілітацію та професійне навчання.

Санаторно-курортними путівками, за рахунок коштів державного бюджету, забезпечено 2 учасника АТО:

- 2 учасника бойових дій - у санаторії ТОВ «Санаторій «Борисфен» (м.Очаків).

- у **2017 році** –

- 1 учасник бойових дій – Центр Реабілітації «Трускавецький»;

- 3 учасника бойових дій - у санаторії ТОВ «Санаторій «Борисфен» (м.Очаків).

На виконання районної Комплексної програми соціального захисту населення «Турбота» на період до 2020 року, за рахунок коштів обласного бюджету оздоровлено на базах відпочинку області:

- у 2017 році («Золотий пляж» та ОКСТ «Очаків») 64 учасника антитерористичної операції та членів їх сімей на загальну суму 179,1 тис. грн.

- у 2018 році (пансіонат «Надія» м. Очаків) 34 учасника антитерористичної операції та членів їх сімей на загальну суму 138,6 тис. грн.

Виплачено:

- до річниці визволення України та Миколаївської області в Другій світовій війні, за рахунок коштів районного та обласного бюджетів, матеріальну допомогу 3 учасникам бойових дій у роки Великої Вітчизняної війни на загальну суму 44,2 тис.грн. (районний бюджет – 1,0 тис.грн., обласний – 43,2 тис.грн.);

- одноразову матеріальну допомогу (за рахунок коштів обласного бюджету) сім'ям загиблих та померлих учасників бойових дій в Афганістані, інвалідам війни в Афганістані – 7 чол. на загальну суму 15,4 тис.грн.;

- одноразову матеріальну допомогу (за рахунок коштів державного бюджету) 11 інвалідам на загальну суму 7,7 тис.грн.;

- здійснено передплату газети «Рідне Прибужжя» 7 учасникам бойових дій (у т.ч. воїнам-інтернаціоналістам) на 2019 рік на загальну суму 840 грн.;
- часткову грошову компенсацію по оплаті житлово-комунальних послуг, електроенергії та придбання твердого палива і скрапленого газу інвалідам від загального захворювання (по зору) I та II груп – 7 чол. у сумі 3,4 тис.грн.;
- компенсацію фізичним особам, які надають соціальні послуги особам похилого віку, інвалідам, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують постійного стороннього догляду - 44 чол. у сумі 95,1 тис.грн.;
- відшкодування витрат на поховання 3 ветеранів війни у сумі 4,9 тис. грн.;
- компенсацію за невикористане санаторно-курортне лікування – 2 інвалідам на загальну суму 0,8 тис.грн.;
- компенсацію на бензин, ремонт і технічне обслуговування автомобілів 11 інвалідам на загальну суму 3,4 тис.грн.;
- компенсацію на транспортне обслуговування – 22 інвалідам на загальну суму 8,9 тис. грн.

Проведено роботу з організації санаторно-курортного лікування інвалідів, укладено 6 договорів з санаторно-курортними закладами на загальну суму 68,7 тис. грн.

У санаторіях оздоровлено ветеранів війни та інвалідів:

Оздоровлено	2017 рік (осіб)	2018 рік (осіб)	+/- осіб
ВСЬОГО	10	9	-1
Ветерана війни	4	3	-1
інвалідів	6	6	-

2018 рік

- 1 учасник війни - у санаторії «Перемога» (м. Київ)
- 1 інвалід війни – у санаторії «Батьківщина» (м. Трускавець);
- 1 учасник бойових дій – у санаторії «Полтава» (м. Миргород);
- 5 інвалідів від загального захворювання - у санаторії ТОВ «Санаторій «Борисфен» (м.Очаків), у т.ч. 1 спинального профілю;
- 1 інвалід від загального захворювання (у т.ч. 1 спинального профілю) – у санаторії ім. Пирогова (м.Одеса).

2017 рік

- 1 інвалід війни - у санаторії «Перемога» (м. Київ);
- 2 інваліда війни – у санаторії «Батьківщина» (м. Трускавець);
- 3 інваліда від загального захворювання - у санаторії ТОВ «Санаторій «Борисфен» (м.Очаків), у т.ч. 1 спинального профілю;
- 2 інваліда від загального захворювання (у т.ч. 1 спинального профілю) – у санаторії ім. Пирогова (м.Одеса);

- Інвалід від загального захворювання – у санаторії СКК «Моршинкурорт»;
- 1 учасник війни - у санаторії «Перемога» (м. Київ)

Соціальні послуги.

На утримання територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Миколаївського району в 2018 році загалом з районного, селищного та сільських бюджетів виділено 3215,7 тис.грн , що на 2,1% менше ніж у 2017 році (3284,3 тис.грн.).

Станом на 1 січня 2019 року соціальними працівниками територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Миколаївського району спільно з депутатами селищної, сільських рад проведено обстеження матеріально-побутових умов проживання всіх пенсіонерів, інвалідів, осіб, які опинилися в складній життєвій ситуації, з метою виявлення потреб та надання різних видів соціальних послуг.

В Миколаївському районі проживають:

	2017 рік (осіб)	2018 рік (осіб)	+/- (осіб)
одиноких громадян	230	216	-14
одинокопроживаючих громадян	568	569	+1

Громадян, які потребують різних видів соціальних послуг

	2017 рік (осіб)	2018 рік (осіб)	+/- (осіб)
Всього	2343	1781	-562
Обслуговується відділенням соціальної допомоги вдома	104	119	+15
в тому числі на платній основі	6	6	-
проживають в стаціонарному відділенні для постійного або тимчасового проживання	17	18	+1
Отримують інформаційні та інші соціальні послуги від соціальних працівників відділення денного перебування.	2223	1644	-579

У **2018 році** соціальними працівниками було надано **4758 послуги**, що 28,7% менше ніж у 2017 році (**6676 послуги**).

Відділенням соціальної допомоги вдома:

Надано	2017 рік	2018 рік	+/-
Соціальних послуг	93600	86400	-7200
в тому числі на платній основі	1759	861	-898

Відділенням соціальної допомоги вдома обслуговано осіб:

	2017 рік	2018 рік	+/-
ВСЬОГО, чол.	130	119	-11
з них на платній основі надано послуг	12	6	-6
Загальна сума (тис.грн.)	12,6	14,3	+1,7
Взято на обслуговування	19	19	-
Знято з обслуговування	27 (9 осіб у зв'язку зі смертю, 8 осіб за власним бажанням, 5 осіб із зміною місця проживання та 5 зі зміною сімейного складу)	30 (18 осіб у зв'язку зі смертю, 4 особи за власним бажанням, 4 особи з зміною місця проживання та 4 зі зміною сімейного складу)	+3

Соціально-побутові послуги у відділенні:

- у **2017 році** надавало 16 соціальних робітників, навантаження на одного соціального робітника складає 6,4 осіб.

- у **2018 році** надавало 15 соціальних робітників, навантаження на одного соціального робітника складає 6,4 осіб. Вирішено питання по наданню соціально-побутових послуг у **2018 році 4 громадянам на загальну суму 11,0 тис.грн.**, які згідно розпоряджень голови райдержадміністрації, звільнені від сплати за соціальне обслуговування.

Територіальним центром впроваджуються інноваційні підходи з надання соціальних послуг.

Протягом 2018 року продовжено впровадження нової соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку» у селах, де на сьогодні 80 осіб отримали сертифікати про закінчення навчання за напрямками: валеологія та культурно-мистецький.

Мультидисциплінарною командою:

	2017 рік	2018 рік	+/-
Здійснено виїздів	27	12	-15
Обслуговано осіб	576	107	-469
Надано психологічних, соціально-медичних, перукарських та інших послуг	1860	398	1462

Виїзди здійснювалися один раз на місяць. Команда забезпечена автотранспортом, мобільним зв'язком, необхідними інструментами для ремонту будівель тощо.

В відділенні стаціонарного догляду на повному державному утриманні перебувають 14 одиноких громадян похилого віку (при наявності 18 ліжок-місць) (протягом року обслужені 18 чол.).

З районного, селищного та сільських бюджетів на утримання стаціонарного відділення виділено коштів:

	2017 рік (тис.грн.)	2018 рік (тис.грн.)	%
Всього	1147,8	1378,9	+20,1
Бюджетних коштів	934,9	1075,5	+15,0
Позабюджетних коштів	212,6	303,4	+42,7

Середня вартість на одного підопічного в день становить:

	2017 рік (грн.)	2018 рік (грн.)	%
Продуктів харчування	46,82	62,51	+33,6
медикаментів	2,76	5,46	+97,8

На закупівлю медикаментів у 2018 році витрачено 32,8 тис.грн. або на 18,1 тис.грн. більше ніж у 2017 році (14,7 тис. грн.).

Підопічні повністю забезпечені повноцінним чотириразовим харчуванням, одягом, взуттям, постільною білизною, твердим і м'яким інвентарем та столовим посудом.

Поліпшено матеріальне забезпечення відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання:

- протягом **2017 року** встановлено 17 металопластикових вікон (субвенція державного бюджету місцевому бюджету – 94,4 тис.грн.), придбано два насоси для газової котельні та килимову доріжку (субвенція Ольшанської ОТГ – 25,98 тис.грн.) та Modem для газового котла (районний бюджет – 11,7 тис.грн.);

- протягом **2018 року** за рахунок спонсорської допомоги придбано: пральна машина – 2 шт., морозильна камера – 1 шт., електричний чайник – 3 шт., праска, пилосос, електрична м'ясорубка, на загальну суму **22,628 тис.грн.**

Також здійснено капітальний ремонт системи опалення адміністративної будівлі Територіального центру, яка знаходиться за адресою: м. Миколаїв, вул. Чорноморська, 4, на загальну суму 648,5 тис. грн. за рахунок коштів районного бюджету (439,0 тис.грн.) та субвенцій Ольшанської, Нечаянської, Радсадівської, Михайлівської ОТГ на умовах співфінансування.

Сім'я, жінки, молодь та неповнолітні.

В районі створені та функціонують **2** дитячих будинки сімейного типу та **6** прийомних сімей. В 2018 році **121** статусна дитина влаштовані під опіку, у 2017 році - 127. Протягом декількох років жодна дитина не направлена службою до інтернатного закладу.

Забезпечується надання дитині статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, виключно за наявності підстав, передбачених чинним законодавством України:

	2017 рік (дитина)	2018 рік (дитина)	+/-
Статус отримали	18	13	-5
з них:			
влаштовані під опіку	9	8	-1
до дитячого будинку сімейного типу	4	0	-4
на тимчасове влаштування до родичів.	5	4	-1

Всього за **2018 рік** під опіку влаштовано (враховані діти які, отримали статус у інших роках) **17 дітей, 3 дитини усиновлені** (2 – громадянами України, мешканцями Миколаївського району, 1 іноземцями), у **2017 році - 12** влаштовано під опіку та **1 дитина** усиновлена громадянами України.

Головними спеціалістами з питань опіки та піклування служби у справах дітей райдержадміністрації забезпечується контроль за умовами утримання, навчання, виховання дитини, над якою встановлено опіку, піклування, шляхом відвідування родини періодичністю не рідше ніж раз на рік.

В районі створена та діє Школа відповідального батьківства. Кількість осіб, охоплених роботою вищезазначеної Школи – у 2018 році 174, протягом 2017 року - 175. Постійно проводяться інформаційно-просвітницькі та інші заходи, спрямовані на посилення орієнтації молоді району, учнів старших класів загальноосвітніх шкіл та Надбузького професійного аграрного ліцею на шлюб та відповідальне батьківство, здоровий спосіб життя, запобігання шкідливим звичкам та правопорушенням.

Спільно з працівниками районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Миколаївського районного відділення поліції Очаківського ВП ГУНП України в Миколаївській області в **2018 році** проведено **67 рейдів «Діти вулиці»**, що на **18 рейдів більше ніж у 2017 році (49 рейдів)**, за результатами яких **29 осіб** (у 2017 році - 28) притягнуті до адміністративної відповідальності за ст.184 КпАПУ за неналежне виконання батьківських обов'язків.

В загальноосвітніх та позашкільних закладах району працівниками служби **протягом 2018 року** проведено **28** перевірок (у 2017 році – 27) виховної роботи; **18** перевірок (у 2017 році – 20) додержання трудових прав неповнолітніх. Надавалась допомога у реєстрації новонароджених та паспортизації неповнолітніх. Проведено 178 перевірок умов виховання та утримання дітей.

Службою у справах дітей райдержадміністрації та виконками селищної та сільських рад забезпечується захист житлових та майнових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Забезпечена своєчасність (з 16 років) взяття дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на квартирний та соціальний квартирний облік – направлено у **2018 році 9** клопотань (у 2017 році – 24) до селищної та сільських рад.

Влітку 2018 року забезпечено проведення перевірок умов утримання та виховання дітей в установленому порядку у прогулянкових таборах району.

З метою захисту прав дітей, які працюють в сезонних сільськогосподарських бригадах, забезпечено проведення операції «Сезонник».

Службою у справах дітей та районним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді забезпечується проведення активної антиалкогольної та антинаркоманійної пропаганди серед дітей, використовуючи різноманітні її форми і методи.

Проводиться щорічна агітаційна кампанія «Візьміть дитину до родини» з метою залучення громадян до лав кандидатів в усиновителі, опікуни, прийомні батьки, батьки – вихователі, патронатні сім'ї.

В районній газеті «Маяк» постійно висвітлюються матеріали з питань підвищення престижу сім'ї та утвердження пріоритетності сімейних цінностей, демографічної ситуації в районі, патріотичного і духовного виховання населення, формування відповідального материнства і батьківства, сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, профілактики соціального сирітства, роботи по захисту прав дітей.

Розвиток освіти.

Освіта Миколаївського району спрямована на забезпечення рівного доступу до здобуття якісної освіти усіх громадян, створення оптимальних умов навчання і виховання у закладах освіти усіх типів.

З першого вересня 2018 року після розмежування з громадами в рамках району функціонує 9 закладів дошкільної освіти, один заклад позашкільної освіти - Будинок творчості учнів, 11 закладів загальної середньої освіти, з них: ЗЗСО I-III ступенів - 7; ЗЗСО I-II ступенів - 2; ЗЗСО I ступеня - 2.

У 2018/2019 навчальному році в закладах загальної середньої освіти навчається 1107 учнів.

У 2018 році в Миколаївському районі опорних шкіл не створено.

З 1 вересня 2018 року стартував масштабний проект Міністерства освіти і науки України «Нова українська школа».

Це ключова реформа, яка докорінно змінить загальну середню освіту. Ухвалені нові державні стандарти загальної середньої освіти, розроблені з урахуванням компетентностей, необхідних для успішної самореалізації особистості.

В районі були проведені відповідні заходи, щоб 170 учнів першого класу занурилися в нове освітнє середовище та отримували повністю оновлену середню освіту.

Усі вчителі пройшли спеціальну підготовку та отримали відповідні сертифікати. Навчання ще триває.

На придбання необхідної матеріальної бази для Нової української школи виділено коштів **на загальну суму 959,224 тис.грн.:**

1. **З районного бюджету 296,0 тис. грн.** - однієї партії для всіх першокласників та часткова закупівля дидактичних матеріалів.

2. **З державного бюджету 663,224 тис.грн.**, а саме:

- дидактичний матеріал 223, 091 тис. грн.,

- на фабрику друку 143, 164 тис.грн.,

- на шкільні меблі 148, 969 тис.грн.,

- 148,0 тис. грн. на 11 ноутбуків (по одному на кожний перший клас).

Для створення оптимальних умов навчання і виховання у закладах освіти усіх типів спрямовано коштів на загальну суму **2184,00 тис.грн.**, а саме:

1. **З державного бюджету – 542,4 тис.грн.**

- для всіх ЗЗСО придбані шкільні меблі на загальну суму 142,4 тис.грн.

- придбано комп'ютерне обладнання на суму 400, 0 тис. грн для Шостаківського, Кир'яківського, Степівського та Шуринського ЗЗСО І-ІІІ ступенів

2. **З районного бюджету – 224,4 тис.грн.:**

- придбані будівельні матеріали для проведення поточних ремонтів в ЗЗСО на загальну суму 89,2 тис.грн.;

- для всіх ЗОШ придбані шкільні меблі на загальну суму 41,8 тис.грн.;

- придбані дидактичні матеріали на загальну суму 65,0 тис.грн.;

- придбано шкільне приладдя для навчального процесу на загальну суму 28,4 тис.грн.;

В жовтні 2018 року спрямували залишки освітньої субвенції минулих років за 2016-2017 роки **1240,00 тис. грн.** на придбання:

1. телевізійного обладнання (смарт система телевізор) на суму 240,0 тис.грн. для Кривобалківської, Степівської, Ковалівської, Кир'яківської, Кривобалківської, Шостаківської та Зеленогайської ЗЗСО;

2. приладдя у кабінет фізики Зеленоярської ЗЗСО на суму 500,00 тис.грн.;

3. приладдя у кабінет хімії Степівської та Ковалівської ЗЗСО на суму 500,00 тис.грн.

3. **За кошти селищної, сільських рад – 177,2 тис.грн.:**

Відбулось коригування робочого проекту по капітальному ремонту Кривобалківської ЗЗСО - 45,0 тис.грн. (кошти сільської ради).

Для покращення матеріально-технічної бази на загальну суму **132,2 тис.грн.:**

- в Шуринській ЗЗСО здійснено облаштування вхідного порогу школи на загальну суму 24,0 тис.грн.;

- в Зеленогайській та Новоандрійівській ЗЗСО встановлені двері на загальну суму 10,0 тис.грн.;

- придбані будівельні матеріали для проведення поточних ремонтів в ЗЗСО на загальну суму 6,2 тис.грн., (Безводненська сільська рада);

- придбано телевізійне та мультимедійне обладнання для Ковалівської, ЗЗСО на загальну суму 43,5 тис.грн., (кошти Ковалівської сільської ради);

- придбане обладнання (електродуховка, жарочна шафа, морозильна камера) для шкільних їдалень Кривобалківської, Шостаківської, Новоандріївської ЗЗСО на загальну суму 21,1 тис.грн.(кошти відповідних сільських рад);

- придбане спортивне та туристичне приладдя для Шостаківської, Петрівської ЗЗСО на загальну суму 27,4 тис.грн., з них 18,9 тис.грн. кошти Шостаківської сільської ради, 8,5 тис.грн. спонсорські кошти.

Оптимізація мережі шкіл у сільській місцевості вимагає організації підвезення учнів до місць навчання. Станом на 01 січня 2019 року підвозиться до шкіл району 445 дитини 8 шкільними автобусами, а саме до: Кир'яківського, Шостаківського, Новоандріївського, Зеленогайського, Зеленоярського, Шуринського та два до Ковалівського закладів. Також автобуси забезпечують підвіз 87 дітей до ЗДО за рахунок коштів сільських рад, а саме: до Зеленоярського, Зеленогайського, Кир'яківського, Ковалівського, Шуринського та Шостаківського закладів дошкільної освіти.

Для утримання шкільних автобусів за рахунок коштів районного бюджету та сільських рад використано коштів на загальну суму **789,686 тис.грн.**, за ці кошти: придбано паливно-мастильні матеріали; здійснено поточний ремонт шкільних автобусів; здійснено технічний огляд; здійснено страхування; придбано запчастини.

Потреба на 2019 рік становить **4 автобуси**, із них на оновлення автопарку – 3, на розвантаження маршрутів – 1.

Важливою складовою збереження здоров'я дітей є збалансоване **харчування**. За 2018 рік у районі за рахунок коштів районного бюджету та бюджетів сільських рад було організовано безкоштовне харчування для учнів 1-4 класів, учнів пільгових категорій (діти-сироти, позбавлені батьківського піклування та діти сімей АТО). Решта учнів 5-11 класів забезпечується гарячими обідами за спонсорські та батьківські кошти.

Всього на харчування учнів виділено й використано у повному обсязі коштів на суму **1032,794 тис. грн.**, гарячим харчуванням було охоплено **895 учнів**. Вартість харчування доповнювалась коштами батьків та сільськогосподарських підприємств району. Вартість харчування одного учня становила **13,98 грн.**

В 2018 році для поповнення матеріально-технічної бази їдалень шкіл придбано побутову техніку (електрична духовка, морозильна камера) на суму 6,1 тис.грн.

Дошкільна освіта.

Дошкільна освіта залишається одним із пріоритетних напрямів державної політики у галузі освіти.

В районі, крім створених ОТГ, від 0 до 6 років проживає 721 дитина.

Станом на 01 січня 2019 року дітей з 2 до 6 (7 років) в закладах дошкільної освіти та тих, хто охоплений різними формами дошкільної освіти – 457 (86,4%), з них: - до 3 років – 67 (14,7%);

- з 3 до 5 років – 205 (45%);

- від 5 до 6 (7 років) років – 185 (100%).

У 2018-2019 навчальному році мережа закладів дошкільної освіти в районі становить 9 закладів дошкільної освіти (ЗДО). З них працюють 8. Один (Петровосолониський ЗДО) тимчасово не працює, потребує реконструкції. Станом на 01 грудня 2018 року в ЗДО створено 14 груп, відвідують заклади 344 дитини.

Для покращення охоплення дітей дошкільною освітою на базі 5 закладів дошкільної освіти (Степівського, Кир'яківського, Шостаківського, Кривобалківського, Зеленоярського ЗДО) відкрилися адаптаційні групи короткочасного перебування дітей раннього віку. У всіх ЗДО працюють групи з вільним режимом перебування, при школах відкриті групи короткотривалого перебування дітей старшого дошкільного віку.

З метою реалізації Закону України «Про освіту», Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти, щодо надання обов'язкової дошкільної освіти всі діти 5-ти річного віку 100% охоплені різними видами дошкільного виховання. 188 дітей відвідують дошкільні заклади. Інші п'ятирічки відвідують заняття в школах за оновленою програмою розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт».

На території Яснополянської сільської ради є потреба у відкритті закладу дошкільної освіти у с. Новоандріївка (проживає 57 дітей дошкільного віку).

Степівський, Зеленоярський ЗДО, які працюють на території Степівської та Петрівської сільських рад, потребують відкриття додаткових груп.

У 2018 році зусиллями місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування суттєво зміцнена та оновлена матеріальна база ЗДО.

Відповідно до Державної цільової програми розвитку дошкільної освіти проведено реконструкцію даху Степівського ЗДО, проведено капітальний ремонт в приміщеннях харчоблоку Кривобалківського, Кир'яківського ЗДО.

Протягом останніх років в районі спостерігається збільшення кількості дітей, які відвідують дитячі садки. У порівнянні з минулим роком показник охоплення дітей дошкільною освітою в районі збільшився на 5 %. Найбільше дітей відвідують заклади дошкільної освіти в Степовому, Кир'яківці, Кривій Балці, Зеленому Яру.

Заклади дошкільної освіти беруть активну участь у семінарах, конкурсах, фестивалях. 11 закладів району брали участь у районному та обласному конкурсах «На кращий заклад дошкільної освіти з фізичного виховання». Переможцем обласного етапу став Кривобалківський заклад дошкільної освіти.

Розвиток охорони здоров'я.

Мережа медичних закладів в Миколаївському районі залишається не змінною медичні заклади:

Миколаївська центральна районна лікарня;

КЗ «Миколаївський районний центр первинної медико-санітарної допомоги», до складу якого входять:

Амбулаторії загальної практики сімейної медицини – 13;

ФАПи – 23.

В поліклінічному відділенні Миколаївської ЦРЛ ведеться прийом за 23 спеціальностями. Потужність в одну зміну – 300 чоловік.

Основні демографічні показники за 2017-2018 роки по району:

Демографічні показники	2018 рік	2017 рік
Народилось	317	360
Померло	401	427
Народжуваність	10,6	12,2
Загальна смертність	13,4	14,3

Материнської смертності за останні три роки не зареєстровано.

В 2018 році померло 2 дитини до року життя (2017р. – 3 дитини). Випадки малюкової смертності неупереджені.

За 2018 рік народжуваність в районі зменшилась на 12%, загальна смертність зменшилась на 6%. Показник природного приросту в 2018 році склав -2,8 (в 2017р. - -2,2). Показник народжуваності носить характер загальнодержавної тенденції щодо зниження народжуваності.

Відмічається збільшення смертності від онкологічних захворювань та захворювань органів травлення, зменшення смертності від травм та нещасних випадків, смертність від серцево-судинних захворювань на рівні минулого року.

В працездатному віці померло 64 чоловіка, (2017 рік – 77), що складає 16,0 %, (в 2017 році – 18,2%), з них чоловіків – 45, жінок – 19. Найбільша смертність працездатного віку від хвороб органів травлення – 20,3%, на другому місці онкозахворювання – 18,8%, на третьому місці травми та нещасні випадки – 17,2%.

Основні рейтингові показники за 2018 рік

	2018 рік	2017 рік
ФГ-обстеження на 1 тис.населення	513	508
Малюкова смертність	6,31	8,33
Онкозанедбаність	19,7	15,8
Хворі на активний туберкульоз на 10 тис. населення	8,75	10,07

Поширеність та захворюваність інфекційних хвороб у дорослих та дітей в порівнянні з 2017 роком зменшилась.

Інфекційна захворюваність на 1000 населення:

	2017 рік	2018 рік
<i>Поширеність:</i>		
Серед дорослого населення	26,9	26,5
Серед дитячого населення	105,8	90,9
<i>Захворюваність:</i>		
Серед дорослого населення	10,3	9,8
Серед дитячого населення	52,8	39,7

З приводу ВІЛ-інфекції на диспансерному обліку перебуває 312 осіб (в 2017 році - 333 особи), з них дітей – 19 (в 2017 році – 26). З діагнозом СНІД – 83 особи (в 2017 році - 82 особи).

В 2018 році вперше взято на облік з діагнозом ВІЛ – 33 особи, в 2017 році - 55 осіб.

Проведено обстежень на ВІЛ-інфекцію за 2018 рік – 2049 (2017 рік – 2244), з них позитивних – 25 (2017 рік – 35).

На контролі знаходиться 16 серопозитивних пацієнтів (2017 рік – 14), які підлягають дообстеженню.

В 2018 році народилось 4 дітей від ВІЛ-інфікованих матерів, в 2017 році – 7 дітей. Всі діти обстежені згідно термінів.

З приводу хронічного вірусного гепатиту В на обліку перебуває 13 осіб (2017 рік - 10), з приводу хронічного вірусного гепатиту С – 32 особи (2017 рік - 34).

Гострих кишкових інфекцій зареєстровано всього за 2018 рік - 99 випадків (2017 рік - 155).

За 2018 рік зареєстровано ГРВЗ - 3241 випадок, показник на 100 тис. населення склав 104,9. В 2017 році – 2844 випадки, показник – 95,3.

З метою підготовки і покращення забезпечення медичними кадрами лікувально-профілактичних закладів сільської місцевості у відповідності до районної програми «Медичні кадри Миколаївського району» проводилася певна робота. Протягом 2018 року на базі Миколаївській ЦРЛ проходило інтернатуру 4 лікарі-інтерни, із них 1 лікар-інтерн терапевт, 1 лікар-інтерн стоматолог, 2 лікаря-інтерна загальної практики сімейної медицини. Після завершення інтернатури дані лікарі будуть працевлаштовані в медичних закладах району.

Залишається проблемою:

- некомплектованість поліклінічного відділення Миколаївської ЦРЛ лікарем-наркологом, медичними сестрами, терапевтичного відділення - лікарем-терапевтом, дитячого відділення - лікарем-педіатром, ургентної служби - лікарем-анестезіологом,

- некомплектованість лікарями Комсомольської, Ковалівської, Кривобалківської, Сливинської, Веснянської, Радсадівської амбулаторій ЗПСМ,

- неукомплектованість середніми медпрацівниками Шуринський, Петровосолонихський, Іванівський, Трихатський, Кіровський, Криничанський, Андріївський та Червоноармійський ФАПи.

Бюджет Миколаївської центральної районної лікарні

У 2018 році по Миколаївській ЦРЛ затверджений кошторис, з урахуванням змін, в сумі **25195,5 тис.грн.**, що на **9%** більше ніж у 2017 році (23086,4тис.грн.),

в тому числі:

- загальний фонд в сумі **23379,2 тис.грн.**, що **13,7%** більше ніж у 2017 році (20567,8тис.грн.);

- спеціальний фонд в сумі **1780,3 тис.грн.**, що на **29,3%** менше ніж у 2017 році (2518,6тис.грн.).

У 2018 році по Миколаївській ЦРЛ надійшло коштів **по загальному фонду** в сумі **21513,7тис.грн.**, що на **13,9%** більше ніж у 2017 році (19146,4тис.грн.).

Із них надійшло фінансування на придбання:

	2017 рік (тис.грн.)	2018 рік (тис.грн.)
паливно-мастильних матеріалів, матеріалів, обладнання та інвентарю	468,7	221,4
медикаментів та перев'язувальних матеріалів, виробів медичного призначення	1025,2	1492,10
продуктів харчування	398,2	479,5
Всього	1892,1	2193,0

Із них надійшло фінансування на оплату:

	2017 рік (тис.грн.)	2018 рік (тис.грн.)
послуг (крім комунальних)	327,6	586,7
теплопостачання	1033,2	1091,4
водопостачання	0,1	0,1
електроенергії	556,1	658,3
природного газу	45,8	39,2
пільгових пенсій	9,1	11,6
зубопротезування та пільгові рецепти (цукровий діабет)	245,9	461,2
Всього	2217,8	2847,5

Також із них надійшло фінансування **на заробітну плату і нарахування на зарплату – 16659,8 тис.грн.**, що складає **76,4%** від загального бюджету лікарні, в 2017 році – 15036,5 тис.грн. (73,1%).

В 2018 році надійшло коштів **по спеціальному фонду** в сумі 1786,2 тис.грн., що на 25,4% менше ніж в 2017 році (2240,8 тис.грн.).

Поточні видатки по спеціальному фонду в 2018 році склали 1530,3 тис.грн., що на 24,3% менше ніж в 2017 році (2020,4 тис.грн.).

Із них на заробітну плату і нарахування в 2018 році 189,0 тис.грн., що на 43,1% більше ніж в 2017р. (132,1 тис.грн.)

Із них на придбання:

	2017 рік (тис.грн.)	2018 рік (тис.грн.)
матеріалів, бланків суворої звітності	154,0	199,3
медикаментів та перев'язувальних матеріалів, виробів медичного призначення	859,9	537,
продуктів харчування	16,4	7,5
Всього	1030,3	743,9

Із них на оплату:

	2017 рік (тис.грн.)	2018 рік (тис.грн.)
послуг (крім комунальних)	100,8	93,0
за навчання працівників	2,7	4,4
безоплатних рецептів	6,6	4,5
інших поточних видатків (податків)	9,2	13,5
капітальні видатки	738,7	482,0
Всього	858	597,4

У 2018 році придбано медичне обладнання на загальну суму **482,0 тис.грн.**, а саме:

1. За рахунок субвенції з державного бюджету місцевому на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій та співфінансування з районного бюджету **на суму 247,1 тис.грн.**, а саме:

- Насос шприцевий SN 50C66 (20,0 тис.грн.),
- Монітор пацієнта G3C (43,0 тис.грн.),
- Фетальний монітор L8 7"TFT display (43,0 тис.грн.),
- Стерилізатор повітряний ГП – 80 (2шт. 21,2 тис.грн.),
- Стіл операційний "Біомед"МТ300Д з роздвижною ногою секцією (1шт. 52,0 тис.грн.),
- Аквадистилятор електричний "MICROmed" DE-10 (1шт. 11,1 тис.грн.),
- Електрокардіограф комплекс Телекард (1шт. 35,0 тис.грн.),
- Офтальмоскоп (1шт. 9,9 тис.грн.),
- Стерилізатор повітряний ГП – 80 (1шт. 11,9 тис.грн.).

За рахунок залишку коштів медичної субвенції попередніх до бюджету розвитку (спеціального фонду) придбано медичне обладнання на суму **184,9 тис.грн.**, а саме:

- Стерилізатор повітряний ГП – 80 (2шт. 28,4 тис.грн.),
- Насос шприцевий SN (1шт. 18,0 тис.грн.),
- Камера ультрафіолетова Мобіл (8,0 тис.грн.),
- Появна установка рентген (1шт. 20,0 тис.грн.),
- Стоматологічна установка в комплекті (1шт. 110,5 тис.грн.).

2. за рахунок іншої субвенції з бюджетів ОТГ придбано медичне обладнання на суму **50,0 тис.грн.**, а саме:

- Негатоскоп (1шт. 8,4 тис.грн.),
- Монітор пацієнта (1шт. 41,6 тис.грн.).

За рахунок коштів, отриманих від Михайлівської ОТГ (75,0 тис.грн.) та медичної субвенції Михайлівської ОТГ (3,9 тис.грн.) зроблено поточний ремонт в операційній акушерсько-гінекологічному відділенні.

Бюджет Комунального некомерційного підприємства «Миколаївський районний центр первинної медико-санітарної допомоги»

В 2018 році профінансовано у сумі **12452,041 тис.грн.**, що на 24,8% більше ніж у 2017 році (10051,273 тис. грн.).

З них на придбання:

	2017 рік (тис.грн.)	2018 рік (тис.грн.)
медикаментів	360,87	299,0
паливно – мастильних матеріалів, електричних лічильників	191,83	248,8
молочних сумішей для дітей ВІЛ – інфікованих	480,4	5,2
Всього	1033,1	553,0

З них на оплату:

	2017 рік (тис.грн.)	2018 рік (тис.грн.)
послуг (послуги зв'язку, вивіз сміття, касове обслуговування, підготовка до опалювального сезону 2018/2019 року)	136,67	466,0
Теплопостачання	11,27	11,33
водопостачання та водовідведення	6,0	5,9
за спожиту електроенергію	32,99	440,4
за природний газ	654,63	819,9
за медикаменти, виписані за пільговим рецептам	152,25	263,4
Податків	1,96	15,8
Всього	995,77	1314,11

Комунальним закладом у 2018 році була отримана **благодійна допомога** у натуральних надходженнях на загальну суму **69,8 тис.грн.**, що 66,9% більше ніж в 2017 році (41,81 тис.грн. грн.), з них:

- паливно –мастильними матеріалами, господарчими матеріалами від фізичних та юридичних осіб у сумі:

- в 2017 році – 30,34 тис.грн.,

- в 2018 році – 24,7 тис. грн.

- медикаментами:

- в 2017 році – 11,47 тис.грн.,

- в 2018 році – 45,1 тис. грн.

В 2018 році була отримана субвенція з **районного бюджету** в сумі **1511,735 тис. грн.**, в тому числі з селищної, сільських рад в сумі 1136,735 тис. грн. для проведення поточних видатків, а саме основні видатки:

- придбання ПММ, матеріалів, (1 холодильник, 19 вікон, господарчі товари) – 112,769 тис.грн.;

- придбання молочних сумішей – 3,0 тис.грн.;

- оплата за медикаменти, виписані по пільговим рецептам – 129,257 тис.грн.;

- оплата за поточний ремонт палати денного стаціонару, частини покрівлі і кабінету стоматолога в Ольшанській амбулаторії ЗПСМ – 198,584 тис.грн.;

- придбання медикаментів (тест смужки, туберкулін) – 88,438 тис.грн.;

- в Яснополянському ФАПі проведено поточний ремонт на суму 11,0 тис. грн. за рахунок субвенції від Яснополянської сільської ради.

- для Ковалівської амбулаторії ЗПСМ із залишку коштів медичної державної субвенції на 2018 рік придбаний кардіограф Midac 6/12.

Для 13 амбулаторій загальної практики сімейної медицини придбані сумки лікаря на суму 123, 11 тис. грн. за кошти отримані з державного бюджету за сприянням народного депутата України Козиря Б.Ю.

На впровадження та реалізацію Урядової програми «Доступні ліки» отримано фінансування з **державного бюджету** в сумі **640,307 тис. грн.**

Розвиток галузі культури.

У 2018 році в Миколаївському районі налічувалось 14 бібліотечних закладів, але діють лише 9 бібліотек, а саме: Кіровська (Зарічненська), Кривобалківська, Ковалівська, Кир'яківська, Новобогданівська, Радсадівська, Степівська, Зеленогайська, Петрівська (працівник відстуній). Призупинили свою діяльність такі бібліотеки: Шуринська, Старобогданівська, Яснополянська, Районна бібліотека для дітей, Центральна районна бібліотека. Питання, щодо виключення вказаних закладів з мережі закладів культури Миколаївського району, вирішується відділом культури Миколаївської райдержадміністрації на рівні Міністерства культури України.

Станом на 01.01.2019 року до складу об'єднаних територіальних громад в зв'язку з децентралізацією відійшло 13 бібліотечних закладів.

Кількісні показники у 2018 році налічують: читачі – 3443 чол., книговидача – 74773 шт., фонд – 79893 прим.

Всі бібліотеки мають приміщення на правах договорів оренди. З 9 діючих бібліотек лише 2 мають доступ до мережі Інтернет. Послугами 2 Інтернет-центрів скористалися 234 користувача. Кількість відвідувань склала – 3264, користувачам надано консультацій – 3, тренінгів – 0.

Завдяки наявності комп'ютерів змінилися бібліотечні послуги. Для користувачів надається не тільки сайт бібліотеки, але і здійснюється пошук в базі даних по запитам, сканування бібліотечних документів і їхніх фрагментів, пересилка інформації по електронній пошті.

В клубних закладах культури Миколаївського району протягом 2018 року здійснено ряд заходів по проведенню ремонтних робіт та покращенню матеріально-технічної бази на загальну суму **567,7 тис.грн.** з них:

1. За рахунок бюджетних коштів на суму 272,5 тис.грн.:

- Зеленівській сільській клуб - придбано 2 обігрівача (2,0 тис.грн.) та 4 мікрофона зі стойками (10,0 тис.грн.);

- Зеленівській сільській клуб - здійснено ремонт приміщення сільського клубу (158 тис.грн.);

- Радсадівський будинок культури - придбано комплект звукового обладнання для запису та відтворення звуку (89,5 тис.грн.), мікрофон та рекову стойку (13,0 тис.грн.).

2. За рахунок спонсорських коштів на суму 295,2 тис.грн.:

- проведення районної культурно-мистецької акції «Віват, таланти!» (11,0 тис.грн.);

- проведення культурно-мистецької акції «А Сотню вже зустріли небеса» (7,5 тис.грн.);

- Кир'яківський будинок культури - придбано блузи-вишиванки (5,6 тис.грн.) та стилізовані під військову форму костюми (2,5 тис.грн.) для колективу «Співучі Прибужани»;

- Степівський будинок клуб - придбано крісла для глядачевого залу (200,0 тис.грн.), проведено частковий ремонт даху над сценою (50,0 тис.грн.) та косметичний ремонт глядачевого залу (10,0 тис.грн.);

- Степівський будинок культури - придбано фарби для студії декоративно-ужиткового мистецтва (0,6 тис.грн.);

- Районний будинок культури - придбано принтер (1,5 тис.грн.);

- для участі солістки Районного будинку культури у Міжнародному конкурсі вокального мистецтва ім. І. Козловського для обдарованих дітей та молоді «Пошук нового звучання» (м.Київ) залучено коштів на суму 1,5 тис.грн.;

- для проведення святкового концерту до 20-річчя дружнього мистецького єднання колективів Заходу та Півдня «Веселка дружби» Радсадівського будинку культури використано кошти у сумі 5,0 тис.грн.

Протягом 2018 року колективи художньої самодіяльності Миколаївського району приймали участь в 1 Міжнародному та 7 обласних конкурсах та фестивалях, а саме:

- участь у Міжнародному конкурсі вокального мистецтва імені І.С.Козловського «Пошук нового звучання» прийняла солістка Районного будинку культури Ксенія Коваль, яка стала переможницею номінації «академічний вокал» та отримала Диплом заохочувальної премії «Надія»;

- участь в вокальному конкурсі «Битва хорів» народного хору Радсадівського будинку культури та народної академічної хорової капели ім.Прісенка Степівського будинку культури - м. Миколаїв;

- участь в обласному огляді колективів сімейної творчості «Родинні суперечки» прийняв народний вокальний ансамбль «Хорошее настроение» Районного будинку культури, де здобули перемогу і отримали I місце - м. Миколаїв;

- участь в обласному фестивалі дитячої творчості «Арт-Микс» прийняла дитяча група народного вокального ансамблю «Хорошее настроение» Кир'яківського будинку культури – посіли 2 місце;

- участь в обласному конкурсі «Пісні наших батьків» прийняли ансамбль «Співучі Прибужани» Кир'яківського будинку культури, народний ансамбль української пісні та музики Степівського будинку культури та народний ансамбль української пісні та музики Радсадівського будинку культури;

- участь в обласному святі фольклорних колективів та ансамблів троїсті музики «Фольк-толока» прийняли колективи художньої самодіяльності Радсадівського та Степівського будинків культури;

- участь в обласному огляді – конкурсі «liga Voice» прийняв дитячий ансамбль «Хорошее настроение» Районного будинку культури - стали лауреатами огляду-конкурсу, посіли 2 місце;

- участь в обласному конкурсі вокальних колективів «Діапазон» прийняли колективи художньої самодіяльності Степівського будинку культури, Районного будинку культури, які з гідністю представили Миколаївський район та отримали I - місце.

Розвиток спорту.

Фізична культура формується шляхом виконання державних програм в закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти, позаурочної роботи, спортивних змагань, турнірів серед населення тощо.

В закладах дошкільної освіти виконання обсягу рухової активності дітей забезпечується шляхом виконання програм «Перші кроки», «Діти – олімпійська надія України».

У 11 закладах загальної середньої освіти уроки з фізичної виховання проводять 14 учителів у 8 спортивних залах, трьох пристосованих приміщеннях (Шуринський, Новоандріївський, Петровосолониський заклади).

Учні району щорічно до початку навчального року проходять медичний огляд з метою розподілу їх на медичні групи. Під час підготовки до спортивно-масових заходів для проведення медичного огляду залучаються медичні працівники за місцем заходу.

Протягом 2018 року відділом освіти проводилась планомірна робота щодо підвищення рівня організації фізичного виховання в закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

Підвищенню кваліфікації педагогів сприяє проходження курсів при обласному інституті післядипломної педагогічної освіти. Курси проходять всі учителі фізичної культури один раз на п'ять років.

Основна увага приділяється проблемам покращення спортивно-масової роботи з молоддю. Розроблені основні заходи щодо її покращення та активізації, розширення мережі секцій і гуртків з різних видів спорту.

У кожному закладі загальної середньої освіти району учні 1-9 класів відвідують 3 рази на тиждень уроки фізичної культури, учні 10-11 класів - 2 рази на тиждень.

У закладах загальної середньої освіти працюють 15 спортивних секцій та гуртків з різних видів спорту. На базі Будинку творчості учнів відкриті секції з баскетболу, спортивного туризму та «Школа Безпеки». Охоплено спортивно-масовими заняттями 350 учнів, що становить 37% від загальної кількості учнів закладів загальної середньої освіти.

На виконання Календаря проведення обласних спортивно-масових заходів закладів загальної середньої освіти на 2018 рік збірні команди учнів Миколаївського району брали участь **14 березня 2018 року (юнаки), 15-16 березня 2018 року (дівчата)** – в зональних змаганнях з баскетболу XVII обласних Спортивних ігор серед учнів закладів загальної середньої освіти у м.Очаків. Збірну команду юнаків представляли учні Кривобалківського, Кир'яківського ЗЗСО I-III ступенів, які вибороли III місце (керівники: Бужиков П.В., Торбенко А.І.).

17 травня у м. Миколаєві на Центральному стадіоні відбулись змагання «Старти надій» XVII обласних Спортивних ігор серед учнів закладів загальної середньої освіти. Миколаївський район представляли команди учнів Кир'яківського та Радсадівського ЗЗСО I-III ступенів.

Плідно пройшла літня оздоровча кампанія. Проведені пішохідний похід 3-го ступеню складності по Волині (керівники Пащенко О. О., Кононіченко Л. В.), пішохідний похід I категорії складності по Волині (керівники Трофімов П.С., Щербина В.В.), пішохідний похід I категорії складності по Карпатах зі сходженням на г. Говерлу (керівники - Павлішин М.М., Трофімов П.С., Нестеренко О.Ю.), велосипедний похід 3-го ступеню складності по Миколаївській області (керівник Павлішин М.М.).

Для підвищення фізичної підготовленості молоді призовного віку щорічно проводиться районна Спартакіада допризовної молоді. Проведені спортивні заходи до «Дня фізичної культури та спорту», «Дня соборності України», «Дня

незалежності України», турніри пам'яті воїнів АТО, турніри пам'яті В.Бондаренка, М.І.Бялика, М.Н.Григоренка.

Здійснюються заходи по збереженню, розширенню мережі спортивних споруд, майданчиків.

Бажана пропозиція щодо введення до штатного розпису сільських рад інструктора з фізичної культури та спорту.

Перебіг спортивних подій, які відбуваються в районі, участь в обласних змаганнях висвітлюються в районній газеті «Маяк», у Фейсбуці, в Інтернет сайтах закладів освіти, відділу освіти райдержадміністрації.

Інфраструктура.

Значна увага у районі приділяється енергоефективності та енергозабезпеченню закладів соціальної сфери, благоустрою населених пунктів.

Відділом освіти райдержадміністрації проведено наступні заходи по енергоефективності та енергозбереженню в навчальних закладах на загальну суму 1432,196 тис.грн., а саме за кошти:

1. державного бюджету на загальну суму 1052,2 тис.грн.:

- в Ковалівській ЗЗСО здійснено капітальний ремонт по заміні 114 вікон на загальну суму 997,8 тис.грн.;

- для Ковалівської та Степівської ЗЗСО придбано газові котли – на загальну 54,4 тис.грн.

2. районного бюджету на загальну суму 171,296 тис.грн.:

- в Ковалівській ЗЗСО здійснено капітальний ремонт по заміні 114 вікон на загальну суму 29,9 тис.грн. (співфінансування);

- придбані електролічильники для Зеленоярської, Кривобалківської, Шостаківської, Зеленогайської, Петрівської ЗЗСО на загальну суму 27,4 тис.грн.

- придбано 4 газових котли для Ковалівського та Степівського ЗЗСО на суму 113,996 тис.грн.

За кошти селищної, сільських рад на загальну суму 208,7 тис.грн.:

Виготовлено робочі проекти за кошти відповідних сільських рад на суму 123,2 тис.грн.:

- по капітальному ремонту по заміні **60 вікон** в Степівській ЗОШ – 10,6 тис.грн.;

- по капітальному ремонту покрівлі Зеленогайської ЗОШ – 103,0 тис.грн.;

- по капітальному ремонту на заміну **66 вікон** в Зеленогайській ЗОШ – 9,6 тис.грн.;

Відбулось коригування робочого проекту по капітальному ремонту Кривобалківської ЗОШ - 45,0 тис.грн. (кошти сільської ради).

Для покращення матеріально-технічної бази **на загальну суму 40,5 тис.грн.:**

- в Шуринській ЗОШ замінено 7 вікон на металопластикові на суму 30,5 тис.грн.;

- в Зеленогайській та Новоандріївській ЗОШ встановлені двері на **загальну суму 10,0 тис.грн.**;

Миколаївська центральна районна лікарня протягом 2018 року провела наступні заходи по енергофактивності на загальну суму 48,66 тис.грн., а саме: замінено 1 вікно в адміністративній будівлі та 1 вікно в рентген кабінеті - 5,5 тис.грн.; придбано бойлер для дитячого відділення – 3,16 тис.грн.; проведені роботи по підготовці до опалювального сезону 2018/2019 – 40,0 тис.грн.

В **Територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Миколаївського району** за кошти районного бюджету та субвенцій Ольшанської, Нечаянської, Радсадівської, Михайлівської ОТГ здійснено капітальний ремонт системи опалення адміністративної будівлі, яка знаходиться за адресою: м. Миколаїв, вул. Чорноморська, 4 на **загальну суму 648,5 тис. грн.** (кошти районного бюджету - 439,0 тис.грн.; субвенцій Ольшанської, Нечаянської, Радсадівської, Михайлівської ОТГ – 209,5 тис.грн.).

В **2018 році** Комунальним некомерційним підприємством «Миколаївський районний центр первинної медико-санітарної допомоги» в амбулаторіях загальної практики сімейної медицини та ФАПх проведені наступні заходи:

- в Ольшанській амбулаторії ЗПСМ за кошти у сумі 96,033 (отримані у вигляді трансфертів від Ольшанської селищної ради) :

- 1) замінено вікна в кількості 19 одиниць на суму – 71,085 тис.грн.,
- 2) придбано насос для газової котельні – 24, 948 тис.грн.

За рахунок коштів місцевих бюджетів селищної, сільських рад, виконано у 2018 році ремонтні роботи на вулицях і дорогах комунальної власності у населених пунктах Миколаївського району всього на **суму 1375,111 тис.грн.**, а саме:

- Петрівська сільська рада – 401,187 тис.грн.,
- Степівська сільська рада – 398,068 тис.грн.,
- Кривобалківська сільська рада – 192,760 тис.грн.,
- Шостаківська сільська рада – 189,999 тис.грн.,
- Безводненська сільська рада – 193,097 тис. грн.

В Миколаївському районі налічується 24 населені пункти (без ОТГ), з яких 16, або 66,7% мають системи зовнішнього освітлення. В 8 населених пунктах району відсутні розвинені системи зовнішнього освітлення.

Для покращення рівня зовнішнього освітлення населених пунктів виділено **55,382 тис. грн.** з місцевих бюджетів Степівської, Кривобалківської та Петрівської сільських рад.

За звітний 2018 рік в Миколаївському районі проведена певна робота щодо виконання основних заходів, передбачених Програмою «Питна вода Миколаївського району на період до 2020 року».

Протягом 2018 року з місцевих бюджетів району на розвиток житлово-комунального господарства спрямовано **3206,274 тис. грн.**, відповідно, питомі видатки місцевих бюджетів на утримання житлово-комунального господарства в розрахунку в середньому на 1 особу становить 270,12 грн.

Фактичні видатки за 2018 рік по водопровідно-каналізаційному господарству склали 167,958 тис. грн., кошти витрачено:

- Безводненською (38,106 тис. грн.),
- Кривобалківською (71,589 тис. грн.),
- Петрівською (5,935 тис. грн.),
- Степівською (25,225 тис. грн.),
- Шостаківською (27,103 тис. грн.) сільськими радами на придбання матеріалів, оплату робіт з поточного ремонту свердловин та оплату робіт з поточного ремонту водопровідних систем, проведення аналізу якості питної води і таке інше.

На сьогоднішній день в Миколаївському районі (без ОТГ) житлово-комунальні послуги (централізоване водопостачання, водовідведення) надають 4 підприємства різних форм власності.

Станом на 01.01.2019 середній діючий розмір тарифу за послуги з централізованого водопостачання – 9,83 грн/м³, фактична собівартість послуг з централізованого водопостачання – 9,14 грн/м³.

Середній діючий розмір тарифу за послуги з водовідведення – 6,1 грн/м³, фактична собівартість послуг з водовідведення – 5,75 грн/м³.

Реалізуючи надані повноваження згідно діючої законодавчої бази по встановленню тарифів, які розподілені між НКРЕКП та органами місцевого самоврядування, протягом 2018 року органами місцевого самоврядування (виконкомом сільських рад) змінено тарифи на централізоване водопостачання та водовідведення по Петрівській сільській раді (квітень 2018).

Із загальної кількості населених пунктів Миколаївського району (24 населених пункти без ОТГ) 18 мають централізовані системи водопостачання. Решта 6 населених пунктів користується водою з приватних резервуарів. Відповідно, загальна кількість населення – 11870 осіб, з них має доступ до централізованого водопостачання – 9864 особи, що становить 83,1%.

Частка населення, що має доступ до систем водовідведення (централізованих та локальних) від загальної кількості населення по Миколаївському району становить 19,6% або 2322 особи.

Станом на 01.01.2019 року загальна чисельність населення району становить 11870 чол. (без ОТГ), з них охоплено договірними відносинами на вивезення твердих побутових відходів 3418 осіб, що становить 28,8%.

Послуги з вивезення ТПВ надає ФОП Барбалюк І.В. (Кривобалківська та Петрівська сільські ради). Збирання твердих побутових відходів здійснюється в спеціальні контейнери (в тому числі контейнери для роздільного збирання – с. Крива Балка), вивезення сміття здійснюється на територію міського полігону

накопичення твердих побутових відходів – територія Веснянської сільської ради.

На території Веснянської сільської ради Миколаївського району розташований міський полігон твердих побутових відходів (площа полігону – 37,93 га.). Власником Миколаївського міського полігону твердих побутових відходів є Миколаївська міська рада. Утримання та експлуатація полігону твердих побутових відходів здійснюється комунальним підприємством «Миколаївкомунтранс». У власника міського полігону ТПВ в наявності санітарно – технічний паспорт та Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою (серія ЯЯ № 080031 від 30.06.2005 року).

На території району (без ОТГ) розташовано 12 стихійних місць видалення твердих побутових відходів. Сміттєзвалища не паспортизовані в зв'язку з відсутністю коштів в бюджетах сільських рад на виготовлення містобудівної, землепорядної та проектно-кошторисної документації. В звітному році рішення про надання в користування, оренду або власність земельних ділянок під розміщення, будівництво місць видалення відходів та об'єктів поводження з відходами не приймалися.

Всі 24 населених пункти району (без ОТГ) 100% забезпечені як прямим так і транзитним автосполученням (81% - пряме автосполучення, 19% - транзитне автосполучення).

Цивільний захист.

З метою своєчасного прийняття рішень керівництвом району та вжиття превентивних заходів щодо покращення стану техногенно-екологічної безпеки протягом 2018 року підготовлено і проведено 15 засідань місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій при райдержадміністрації, з них 4 планових та 11 позачергових, розглянуто 53 питання, з них 21 планових та 32 позапланових.

В 2018 році для попередження виникнення надзвичайних ситуацій внаслідок складних погодних умов на території Миколаївського району з районного матеріального резерву згідно доручень голови Миколаївської райдержадміністрації від 27.02.2018 року № 350-02-16-18 та від 03.03.2018 року № 392-02-16-18 «Про виділення паливно-мастильних матеріалів з місцевого матеріального резерву» філії «Варварівська ДЕД» ДП «Миколаївський облавтодор» на зворотній основі виділено (до 01.07.2018 року) ПММ: бензин А92 – 200 л та дизельне пальне – 2000л.

На сьогоднішній день філія «Варварівська ДЕД» ДП «Миколаївський облавтодор» виділені їй паливно-мастильні матеріали до місцевого резерву не повернула, на що їй та ДП «Миколаївський облавтодор» були направлено листи від 05.07.2018 № 15-02/213/22/18 та від 19.07.2018 № 15-02/242/23/18.

За результатами розгляду, філія «Варварівська ДЕД» ДП «Миколаївський облавтодор» та ДП «Миколаївський облавтодор» направила до райдержадміністрації відповідь про те, що в зв'язку зі скрутним фінансовим

станом, просить надати відстрочку на повернення паливно-мастильних матеріалів до 31.12.2018 року.

Також райдержадміністрацією направлялись відповідні листи на адресу Миколаївської облдержадміністрації, Служби автомобільних доріг у Миколаївській області та ДП «Миколаївський облавтодор». Результат негативний. Наразі готуються документи до Господарського суду Миколаївської області.

На позачерговому засіданні місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій при райдержадміністрації від 03.05.2018 протокол № 6 на звернення 19 ДПРЧ ГУ ДСНС України у Миколаївській області розглянуто питання про виділення паливно-мастильних матеріалів з місцевого матеріального резерву для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків на території Миколаївського району. Згідно розпорядження голови райдержадміністрації від 03.05.2018 № 89-р «Про виділення із місцевого матеріального резерву паливно-мастильних матеріалів для попередження виникнення надзвичайної ситуації внаслідок пожеж в природних екосистемах на території Миколаївського району» 19 ДПРЧ ГУ ДСНС України у Миколаївській області виділено з місцевого матеріального резерву 500 літрів бензину А-92.

На позачерговому засіданні місцевої комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій при райдержадміністрації від 09.07.2018 протокол № 9 на звернення 19 ДПРЧ ГУ ДСНС України у Миколаївській області розглянуто питання про виділення паливно-мастильних матеріалів з місцевого матеріального резерву для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків на території Миколаївського району. Згідно розпорядження Миколаївської райдержадміністрації від 09.07.2018 № 138-р «Про виділення із місцевого матеріального резерву паливно-мастильних матеріалів для попередження виникнення надзвичайної ситуації внаслідок пожеж в природних екосистемах на території Миколаївського району» 19 ДПРЧ ГУ ДСНС України у Миколаївській області виділено з місцевого матеріального резерву 680 літрів бензину А-92 та 90 літрів дизельного пального.

Рішенням Миколаївської районної ради від 08.06.2018 року № 6 внесено зміни до Районної цільової соціальної програми розвитку цивільного захисту Миколаївського району на 2014-2018 роки щодо додаткового поповнення матеріального резерву запасами паливно-мастильних матеріалів для забезпечення заправки спеціальної техніки, а саме: 1000 літрів бензину А-92 та 1000 літрів дизельного палива.

Рішенням Миколаївської районної ради від 11.10.2018 року № 2 виділено кошти для поповнення місцевого матеріального резерву в сумі 58,0 тис. грн. Кошти використано та придбано бензину А92 в кількості – 320 л, дизельного палива – 1590 л.

Розпорядженням голови Миколаївської райдержадміністрації від 19.12.2018 № 302-р «Про надання згоди на продовження використання

паливно-мастильних матеріалів місцевого матеріального резерву Миколаївського району для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території Миколаївського району» 19 ДПРЧ ГУ ДСНС України у Миколаївській області надано згоду на продовження використання паливно-мастильних матеріалів виділених із місцевого матеріального резерву Миколаївського району, а саме бензину А-92 в кількості – 1180 л для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території Миколаївського району протягом 2018-2020 років, які були виділені відповідними розпорядженнями голови райдержадміністрації в 2018 році.

На території Миколаївського району за межами населеного пункту с. Стара Богданівка (100 м від автодороги Т 1507), 05 вересня 2018 року виникла та була оголошена надзвичайна ситуація.

Код НС: 20731 НС пов'язана з окремим випадком екзотичного та особливо небезпечного інфекційного захворювання сільськогосподарських тварин - АЧС.

Видано відповідне розпорядження голови райдержадміністрації від 06.09.2018 року № 195-р «Про призначення керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що виникла на території Миколаївського району». Паливно-мастильні матеріали та кошти з резервного фонду на відшкодування завданої майнової шкоди (збитків), внаслідок запровадження карантину (карантинних обмежень), не виділялись. Відповідно до рішень ДНПК при Миколаївській райдержадміністрації карантин було оголошено – 05.09.2018, знято – 29.10.2018 року.

В період з **29.10.2018 по 02.11.2018 року** Головним управлінням ДСНС України у Миколаївській області разом з управлінням з питань надзвичайних ситуацій Миколаївської облдержадміністрації на базі Миколаївського району проведено багатоступеневе командно-штабне навчання за темою: «Дії органів управління та сил цивільного захисту Миколаївської районної ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Миколаївської області з ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» та комплексна перевірка по оцінці діяльності Миколаївської районної державної адміністрації по виконанню вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки. Відповідно до вимог «Інструкції з організації перевірок діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо виконання вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту», затвердженої наказом МВС України від 06.02.2017 № 92, зареєстрованим у Мін'юсті України 01.03.2017 за № 276/30144 стан готовності щодо виконання вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту оцінено:

- Миколаївська райдержадміністрація – «задовільно»;

- Миколаївська районна ланка територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Миколаївської області – «задовільно».

Кошти резервного фонду районного бюджету для проведення першочергових заходів з попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій та життєзабезпечення постраждалого населення складає:

- станом на 01.01.2018 року – 250,00 тис.грн.,
- станом на 01.01.2019 року - 250,00 тис.грн.

Місцевий матеріальний резерв:

- станом на 01.01.2018 року дизельного палива – 2090 літрів (+109% від норми 1000л.) та 1380 літрів бензину А92 (+38% від норми 1000л.), паливо-мастильні матеріали знаходяться у вигляді талонів.

- станом на 01.01.2019 року дизельного палива – 1590 літрів (+59% від норми 1000л) та 320 літрів бензину А92 (32% від норми 1000 л.).

Разом з цим, надано згоду 19 ДПРЧ ГУ ДСНС України у Миколаївській області на продовження використання паливно-мастильних матеріалів із місцевого матеріального резерву Миколаївського району, а саме бензину А-92 в кількості –1180 л для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території Миколаївського району протягом 2018-2020 років, які були виділені з місцевого матеріального резерву в 2018 році та залишились не використаними.

Попри позитивні результати роботи в певних напрямках, залишається ще багато проблем, які ми маємо вирішувати спільно, тому закликаю всіх до співпраці.

Сподіваюся, що проблемні питання будуть врегульовані, і це дасть нам можливість динамічніше розвиватися і сповна використати внутрішні резерви в інтересах жителів району. Ці резерви у нас є, і вони враховані при розробці проекту Програми економічного і соціального розвитку району на 2018рік.